

úterý 26 06 2018

19.30 hod.

Třebíč

foyer divadla Pasáž

CONCENTUS
MORAVIAE

KAREL KOŠÁREK] klavír
TOMÁŠ ŠULAJ] recitace

Ve spolupráci:

Festivalový patron města:

Program

ARAM CHAČATURJAN (1903–1978) † LOU BUSCH (1910–1979)

↳ **Sabre Dance Boogie** † Šavlový tanec Boogie

ERIK SATIE (1866–1925)

↳ **Sports et divertissements** † Sporty a jiné kratochvíle

La Balançoire † Houpačka

La Chasse † Lov

La Comédie Italienne † Italská komedie

Le Réveil de la Mariée † Probuzení nevěsty

Colin-Maillard † Hra na slepou bábu

La Pêche † Rybaření

Le Yachting † Na plachetnici

Le Bain de Mer † Koupání v moři

Le Carnaval † Karneval

Le Golf † Golf

La Pieuvre † Chobotnice

Les Courses † Dostihy

Les Quatre-Coins † Kočka v koutě

Le Pique-nique † Piknik

Le Water-chute † Horská dráha

Le Tango (perpétuel) † Tango (nekonečné)

Le Traîneau † Sážkování

Le Flirt † Flirt

Le Feu d'artifice † Ohňostroj

Le Tennis † Tenis

BOHUSLAV MARTINŮ (1890–1959)

└ **Film en miniature**] Film v miniatuře H 148

Tango

Scherzo (Allegretto)

Ukolébavka – Berceuse (Andante moderato)

Valse (Poco allegro)

Chanson (Allegro moderato)

Carillon (Allegro)

└ **Kuchyňská revue čili Pokušení svatouška Hrnce**

jazzový balet o 1 dějství, H 161

1. *Prolog. Allegretto (Marche)*

2. *Úvod. Tempo di Marche*

3. *Tanec Kvedlačky okolo Hrnce. Poco meno*

4. *Tanec Hrnce s Pukličkou. Allegro*

5. *Milostný tanec obou párů. Tango (Dance d'amour). Lento.*

6. *Souboj. Charleston. Poco a poco Allegro*

7. *Hrnec naříká za manželkou. Mezihra. Allegro moderato*

8. *Smuteční pochod. Adagio*

9. *Hrnec jáská nad pokličkou. Finále Tanec energický).*

Tempo di Marche

10. *Morálka. Allegreto (Konec dramatu). Allegretto*

Roku 1942 vytvořil arménský skladatel **Aram Chačaturjan** (1903–1978) balet *Gajané*, jehož děj se odehrává v sovětském kolchoze mezi česáči bavlny. Premiéra černobílého příběhu o čisté lásce a radostné práci na jedné straně a o sabotérech a škůdcích na té druhé se konala v provedení baletního souboru Kirovova divadla z tehdejšího Leningradu v Permu na Urale, kam bylo divadlo evakuováno po přepadení Sovětského svazu hitlerovskou armádou. Balet zůstal dokumentem doby svého vzniku, ale *Šavlový tanec*, který v něm byl součástí závěrečné lidové slavnosti, nezapadl; naopak – vytvořil si vlastní historii. V průběhu druhé poloviny 20. století se stal jednou z nejznámějších a nejčastěji hraných skladeb po celém světě. Přispěla tomu také dlouhá řada nejrůznějších úprav, včetně jazzových. Americký klavírista a skladatel **Louis Ferdinand Busch** (1910–1979), známý pod uměleckým jménem Joe „Fingers“ Carr, z něj vytvořil dokonalé boogie woogie.

Cyklos drobných skladeb **Erika Satieho** (1866–1925) *Sports et divertissements* (Sporty a jiné kratochvíle), byl zkomponován roku 1914. Vydavatel pařížského módního časopisu Lucien Vogel dal tehdy podnět ke vzniku uměleckého alba, v němž se měly setkávat poezie, výtvarné umění a hudba. Satie měl hudebně doprovodit skladby kreslíře Charlese Martina (1884–1934). Skladatel výjevy doplnil kratičkými

básněmi v próze a v několika případech byl využit jako osobitý výtvarný příspěvek také jeho kaligrafický notový zápis. Záměr Luciena Vogela představit propojení tří uměleckých oborů tak byl naplněn. Vydání alba však zdržela první světová válka a ekonomické problémy po jejím skončení, a tak vyšlo až roku 1923. Reklamně znějící název cyklu odpovídal účelu; podobně se nazývaly rubriky ve společenských magazínech. Kratičké skladbičky doprovázejí drobné dějové epizody na obrázcích. *Houpačka* pracuje s jednoduchým ostinatým rytmem, na zvukomalebném „triku“ je založen také Lov. *Italská komedie* představí postavy umění commedie dell'arte. *Probuzení nevěsty* je téměř surrealistický obrázek; podle původní Martinovy kresby budili svatební hosté nevěstu tím, že po ní házeli rajčata. Satieho hudba k tomu karikuje dětskou písničku *Frère Jacques* (*Bratře Kubo, Bratře Kubo, ještě spíš?*). *Hra na slepou bábu* zde není hra dětí, ale muže a ženy. Zvukomalba je uplatněna pro znázornění plynoucí vody a pohybu ryb (*Rybaření*), vanutí větru a nadouvání plachty (*Na plachetnici*), pro flirt na moři (*Koupání v moři*), pro chapadla *Chobotnice*, veselí *Karnevalu*, i pro představu sportů (*Golf a Tenis*). Že nebylo Satiemu nic svatě dokládá téměř nepostřehnutelný, přece však jednoznačný motívek „Marseillais“ těsně před závěrem skladby *Dostihy*. *Les Quatre-Coins* je karetní hra se čtyřmi kartami a Satie ji předvádí jako hru čtyř myší s kočkou. *Piknik* přerušila bouřka. *Tango* je Satieho komentářem k zákazu tance, který začátkem roku 1914 vydal pařížský arcibiskup Léon-Adolphe Amette, pro nějž bylo tango tancem pekla. Skladba nemá konec, lze ji hrát „do nekonečna“, neboť i peklo je věčné. Při *Sáňkování* se stačí na kopci odrazit, zavřít oči a... (tato skladba je v cyklu nejkratší). Ve *Flirtu* se snaží řečný muž okouzlit ženu, která o něj nejeví zájem. Všichni žasnou nad *Ohňostrojem*, ale ne každý takovou podívanou nervově unese. Autorkou dnes uváděného překladu básní v próze je Soňa Červená.

Satie se nesnažil o uzavřenou formu, skladbičky tvoří volnou řadu, i když se některé motivy v průběhu cyklu opakují. Jeho texty odpovídají básnickému stylu Satieho současníků, například aforistickým veršům Guillaumea Apollinaira, včetně užití výrazů běžného jazyka a obsahových nonsensů.

Když představitelka českého výrazového tance Jarmila Kröschlová (1893–1983) napsala pro svou taneční skupinu libreto o manželských problémech Pokličky a jejího záletného manžela Hrnce, nebyly pochopitelně oživé předměty, které se chovají jako lidé, v divadle ničím novým. Je ale zvláštní shodou okolností, že v únoru 1927 měla v pražském Národním divadle premiéru opera Maurice Ravela

Dítě a kouzla, v níž hračky a další věci naučí zpupného chlapce slušnému chování, a téhož roku o Velikonocích vytvořil **Bohuslav Martinů** (1890–1959) v Paříži na libreto J. Kröschlové hudbu k baletu *Kuchyňská revue aneb Pokušení svatouška Hrnce*. Balet byl poprvé uveden poprvé 17. listopadu 1927 ve dvoraně Umělecké besedy v Praze. Autorem doprovodného textu, který při premiéře recitoval Miloš Nedbal, byl Jan Löwenbach (pseudonym J. L. Budín); dnes uváděný doplněk Vincenta Figuriho přeložil do češtiny Jean-Gaspard Páleníček. Humorné líčení ze života kuchyňského náčiní končilo pochopitelně smírem – a tancem. Také hudba Martinů se brzy od baletu odpoutala. Prvním krokem se stal recitál klavíristy Alfreda Cortota, který v lednu 1930 v Paříži uvedl části z baletu pod francouzským názvem *La revue de cuisine*.

Také skladba Bohuslava Martinů *Film en miniature* (Film v miniatuře) je spojena se jménem Jarmily Kröschlové, postup však byl v tomto případě opačný. Skladatelův klavírní cyklus z roku 1925 upravila choreografka na baletní pantomimu o šesti obrazech a roku 1929 ji uvedla pod názvem *Penzionát*.

Vlasta Reittererová

Karel Košárek vystudoval hru na klavír na konzervatoři v Kroměříži a HAMU v Praze. Svá studia zakončil v USA (SMU Dallas), kde získal diplom Artist Certificate a titul Master in Music. Obdržel ceny na mnoha mezinárodních soutěžích, je laureátem prestižní Walter W. Naumburg Award v New Yorku (1997).

K významným momentům Košárkovy kariéry patřily recitály v New Yorku, Dallasu, Palm Beach, Calgary, Tel Avivu, Petrohradu a Bangkoku, stejně jako koncertní vystoupení v Evropě a Japonsku. Vystupoval rovněž na mezinárodních hudebních festivalech a spolupracoval s předními orchestry, mezi které patří Česká filharmonie, PKF – Prague Philharmonia, Symfonický orchestr hl. m. Prahy FOK, Nagoya Philharmonic Orchestra, St. Petersburg Chamber Orchestra, Sinfonietta Cracovia či Filharmonie Brno.

Zazářil v cyklu Světová klavírní tvorba, absolvoval turné s Magdalenou Koženou po USA (New York, Washington, Atlanta, San Francisco), přednesl Šostakovičovův Klavírní kvintet g moll se Škampovým kvartetem na Pražském jaru a na festivalu Janáčkův máj v Ostravě. Rachmaninův 3. klavírní koncert předvedl se Symfonickým orchestrem FOK za řízení Zdeňka Mácala. Představil se jako sólista na abonentních koncertech České filharmonie, Moravské filharmonie Olomouc a Orchestru Litevské národní opery. S PKF vystoupil na festivalu Janáčkův máj a s Brněnskou filharmonií na Festivalu Špilberk. Na festivalu Musica Holešov provedl s PKF premiéru klavírního koncertu Aleše Březiny *Falling Leaves*, vystoupil mj. na festivalu Resonanzen ve švýcarském Sv. Mořici či s Baborák Ensemble na Pražském jaru.

Karel Košárek, který je častým a vítaným hostem našeho festivalu, nahrává pro významné nahrávací společnosti, mj. Supraphon, Hyperion, Etcetera a Naxos.

Foto: Slovácké divadlo

Tomáš Šulaj vystudoval činoherní herectví na JAMU v Brně. Po absolutoriu v roce 1999 nastoupil do Slováckého divadla v Uherském Hradišti, kde působí dodnes. Ještě jako student hostoval v Národním divadle Praha v inscenaci Bulgakovova *Mistra a Markétky*. Za dobu angažmá ve Slováckém divadle vytvořil velkou řadu velkých dramatických i komediálních rolí, jako jsou např. Romeo (*Romeo a Julie*), titulní role v dramatech *Richard III.* a *Macbeth*, Jago (*Othelo*), Dmitrij (*Bratři Karamazovi*), Rychlonožka (*Rychlé šípy*) atd. Je nepřehlédnutelný i v hudebním divadle, kde je pravidelně obsazován do stěžejních rolí světových i českých muzikálů, např. *My Fair Lady*, *Sugar*, *Cikáni jdou do nebe*, *Pokrevní bratři*, *Song pro dva*, *Adéla ještě nevečeřela* atd. Je nositelem několika ocenění, mezi něž patří divácká cena Slovácký Oskar a cena odborné poroty Největší z pierotů. V roce 2005 obdržel prestižní cenu Thálie, a to v oboru muzikál, za roli Jerryho v inscenaci *Donaha!* Spolupracoval s režiséry J. A. Pitinským, Oxanou Smilkovou, Martinem Františákem, Radovanem Lipusem, Zdeňkem Duškem a dalšími. V současné době je i členem činohry Národního divadla Brno, kde hraje mj. v adaptaci Křižanova filmového scénáře *Je třeba zabít Sekala*; za roli Jury Barana z této inscenace se dostal nejužší nominace na cenu Thálie v roce 2015.

Tomáš Šulaj pravidelně koncertuje s příležitostným hudebním tělesem Prestige symphony orchestra, spolupracuje s Českou televizí a s Českým rozhlasem.